

[Aksel Larson.]

lade staten overtage de bestående halvprivate og kommunale telefonselskaber, sådan at et enhedstelefonssystem under statsdrift kan etableres.

Egentlig skulle det ikke være strengt nødvendigt, at folketinget vedtager en sådan beslutning, og det tilkommer ikke i første række mit parti at fremkomme med forslag om det. Det tilkommer den højtærede minister for offentlige arbejder, som i øvrigt, så vidt jeg forstår de gældende love, har bemyndigelse og magtfuldkommenhed til af egen drift at opsigte de pågældende koncessioner og muligvis — eller jeg vil hellere sige formentlig — har til hensigt at gøre det. For at opsigelsen af koncessionerne kan være gyldig, skal den imidlertid ske inden udgangen af februar dette år, og da vi endnu intet sikkert har erfaret om, hvorvidt ministeren agter at gøre brug af sin bemyndigelse, har vi anset det for betimeligt, at sagen kommer til behandling i folketinget.

Lovmæssigt hviler telefondriften her i landet på lov nr. 84 af 11. maj 1897 om telegrafer og telefoner. Denne lov fastslår statens eneret på disse kommunikationsmidler. Med hjemmel i denne lov udstedtes i tidsrummet fra 6. oktober 1898 til 31. marts 1900 i alt 11 koncessioner, som efterhånden ved sammenlægning af selskaberne er blevet til 3, nemlig Københavns Telefon Aktieselskab, Jydsk Telefon-Aktieselskab og Fyns kommunale Telefonselskab, hvilket sidste ejes af by- og amtskommunerne på Fyn i fællig med staten.

Jeg skal ikke fordybe mig i disse koncessioners enkelte bestemmelser, men henholde mig til den ene bestemmelse, som lyder sådan — jeg beder om tilladelse til et citat nu og et par citater senere —:

„Med hensyn til statens ret til erhvervelse af de koncessionshaveren tilhørende anlæg er denne underkastet bestemmelserne i loven af 11. maj 1897.“

Den lovbestemmelse, hvortil der her sigtedes, var lovens § 2, stk. 3, som lød sådan:

„Ved koncessionens udløb er staten berettiget til at fordre sig hele anlægget overdraget for en sum, der fastsættes af en i denne anledning udnævnt vurderingskommission. Til grundlag for vurderingen bliver at erlægge det beløb, som

anlægget skønnes i udløsningsøjeblikket at ville koste fra nyt af, med et passende fradrag for stedfundet slid. Hvis staten ved koncessionens udløb ikke ønsker at overtage anlægget, kan koncessionen fornyes.“

Midt under første verdenskrig nærmede man sig koncessionsperiodernes udløb, og den daværende minister for offentlige arbejder, hr. Hassing Jørgensen, nedsatte da telefonkommissionen af 1917, bestående af uafhængige teknikere og embedsmænd samt en regnskabskyndig og 8 rigsdagsmænd: 2 fra hvert af de daværende partier venstre, socialdemokratiet, de radikale og de konservative, her nævnt i deres daværende størrelsesorden i tinget. Kommissionen fandt hurtigt ud af, at der ikke kunne blive tale om nogen statsovertagelse på de i loven nævnte vilkår — det ville blive urimelig dyrt for staten og det ville, som kommissionen sagde i sin betænkning,

„til skade for det hele samfund betyde en fuldkommen urimelig konjunkturgevinst for koncessionernes indehavere.“

Kommissionen tog derpå hensyn til den del af kommissoriet, der pålagde den at overveje, hvordan en lempelig overgang fra selskaberne til staten kunne forberedes og tilrettelægges. Den udformede resultatet af sine overvejelser i en vedtagelse, som jeg synes man skal lægge mærke til, da den jo var tiltrådt af repræsentanterne for de nævnte 4 partier, der dengang havde 138 af folketingets 140 medlemmer. Vedtagelsen siger, at

„... der er dog et enkelt grundsynspunkt af principiel natur, som man mener straks at burde slå fast, nemlig dette ...“,

og her begynder en kursivering, som er kommissionens egen,

„at hvilken løsning man end for tiden i hvert enkelt tilfælde måtte nå til som den efter forholdene heldigste og hensigtsmæssigste, må en sådan løsning, for at være acceptabel, i sig indeholde statsovertagelsen som det endemål, hvorimod der sigtes, og som kan nås før eller senere, når statsmagten finder det belejligt og rigtigt.“

Dette hovedsynspunkt findes udformet i de praktiske bestemmelser i den lovgivning, som blev resultatet af kommissionens ar-